బలివాడ కాంతారావు

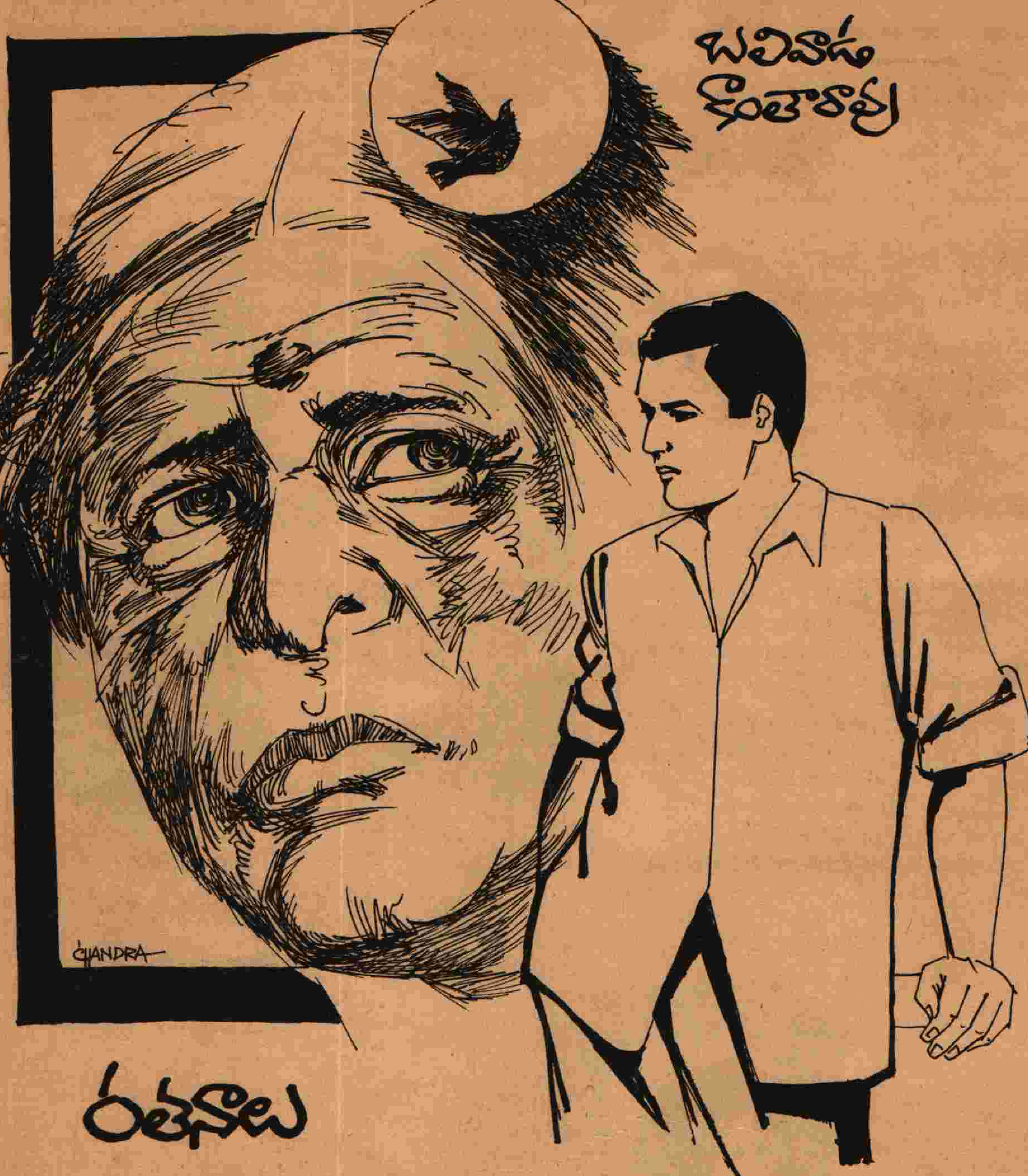

రతనాలు

ముగ్గురు కుమార్తెల తరవాత పుట్టిన నా కొడుకు బారసాలకు వచ్చి, అలనాటి లేని ఈ ప్రదేశంలో అమ్మమ్మ బాత్‌రూమ్‌లో జారి కుడి కాలు విరగ్గొట్టుకుంది. మంచంమీద ఉన్నప్పుడు రోజూ ఆఫీసు నుంచి రాగానే కాస్సేపు దగ్గర కూర్చుని మాట్లాడే వాడిని. మూడో రోజు చావు పుట్టుకల మాట వచ్చి చెప్పిన ఆమె కొన్ని మాటలు జారవెయ్యగానే నా శరీరం పులకరించింది. ఇన్నాళ్ళూ దూరంగా ఉండి తలచేను శ్రావణ భాద్రపదాల్లో దూరపుకొండ కనిపించినంత మనోహరంగా నా మనసుకి స్ఫురింపచేసుకున్నాను. కొన్ని నెలలు తెలిసిన ఆమెకు దగ్గరగా ఉండే అవకాశం ఇప్పుడు దొరికింది కాబట్టి నిత్యం నవ్వగలిగేటట్లు తీర్చి దిద్దిన ఆమె అనుభవాన్ని తెలుసుకోవా అని ప్రశ్నించుకున్నాను.

''నీ గురించి చెప్పవా?'' అని అడిగాను.

''నా గురించి నేను చెప్పుకోడానికి ఏముంది మనవడా?'' అని నవ్వుతూనే తేల్చేసింది. ఆ మరుసటి రోజు నా ఆఫీసులో ఆ రోజే చచ్చినవాని గురించి చెబుతూ, వాడు పడ్డ కష్టాలను కల్పించి మరీ చెప్పాను.

''పాపం పాపం'' అంది. తరవాత మనుషుల చావు బహుశః ఒకనాటి తన జీవితంలోని అఘాతాలను, గాలి వానలను గుర్తు చేసుకుంటుందేమో నని—''నీ మారటి తల్లి నిన్ను నానా తిప్పలు పెట్టేది కదూ?'' అన్నాను.

''నీ కెవరు చెప్పారు?'' ఎదురు ప్రశ్న వేసింది.

''ఎవరో చెప్పారులే— నిజం నీ ద్వారా తెలుసుకుంటేనే మంచిది.''

''ఆ బాధను ఏ నాడో పాతి పెట్టేశాను. ఇప్పుడు తెలుసుకుంటే నీ కేం వస్తుంది?''

''పుట్టి, బతికి, చచ్చిన ప్రతి మనిషి జీవితాన్ని పరీక్షిస్తే ఏదో ఒక సందేశం దొరుకుతుంది కదా'' అన్నాను.

నవ్వేసింది. ఆ నవ్వు నా తెలివి తేటలను సవాలు చేస్తున్నట్లుంది. నాకు చదువుతో అనుమానాలు హెచ్చయ్యాయి. కానీ తగ్గలేదు. ఖచ్చితంగా ఈ ప్రశ్నకు ఇదీ సమాధానం అని చెప్పలేక పోయే అజ్ఞానంలో చిక్కుకున్నాను. మరుసటి రోజు ఆమె నోట ఆమె జీవితం వింటే కానీ నా అజ్ఞానం కొంతలో కొంతైనా తరగ దనుకున్నాను.

''మారటి తల్లి నిన్ను రంపాన పెట్టి రాపాడేసి, వాడి గోళ్ళతో రక్కేసి తిట్టి, కొట్టి తగిలేస్తే మా నాన్న నోరు మూసుకుని వూరుకున్నా డటగా!''

''నా గురించి ఇప్పుడు ఇంతలా తెలుసు కున్నావ్?''

''అమ్మ చెప్పింది.''

''ఎప్పుడు?''

''నిన్ననే.''

''పొరుగునే ఉన్న నా పినతండ్రి నన్ను చేరదీశాడు. పెళ్ళి చేశాడు.

ఇదే నాకు జ్ఞాపకం ఉన్నది'' అంది నవ్వుతూ.

ఆమె నవ్విన నవ్వు పాల్ల నవ్వు కాదని అర్థం చేసుకుంటే అనేక సత్యాలను చూస్తాం అనిపించింది.

"మరి మీ ఆయన—మా తాతయ్య—నీతో సరదాగా ఉండేవారా?'' అని ఇంకో రోజు అడిగితే, జవాబు చెప్పలేక పోగా మా అమ్మను అడిగాను.

"తాతయ్య అమ్మమ్మను కొట్టే వారా?''

"లేదట.''

"తిట్టేవారా?''

"లేదట.''

ఆ మరుచటి రోజు అమ్మమ్మతో సరదాకి అన్నాను—"నాకు తెలుసులే—తాతయ్య నిన్ను చాలా అవమాన పరచాడు'' అప్పుడు చప్పున ఉద్వేగంతో కదిలి నట్లు లేచి, నా వేపు నిదానంగా చూసింది.

ఆ ఎనభయ్యేళ్ళ వయసులోని ఆ చూపు నేను చూస్తుంటే మా అమ్మమ్మ వయసులో అపురూపమైన, అందమైన కళ్ళతో మెరిసి పోయేదనిపించింది. పళ్ళ చారబడుతూ కాస్సేపయ్యాక—

"అవమానాలైనా, కష్టాలైనా ఎలా భరిస్తాం? రెండే మార్గాలున్నయ్.''

ఆ మార్గాలను కోరితే కాని చెప్పేది కాదు. మరిచి పోతానేమో నని వెంటనే రాసుకున్నాను. మరునాటి రోజు ఆఫీసులో ఒక డ్రాయింగు పేపరు మీద, ఇండియన్ ఇంకుతో ఆ అవమానాలను, కష్టాలను భరించే రెండు మార్గాలను రాసి, ఏది కావాలో ఎంచుకో అని చేర్చి టేబిలు మీద పరిచిన గాజు పలక కింద నిత్యం కనపడాలని పెట్టుకున్నాను.

'నీ మొగుడు తుమ్మెటలా ఝుమ్మని నిన్ను అవమాన పరిచాడు. నీ నాన్న లోభంలో మునిగి నీ దగ్గర కొచ్చి చచ్చాడటగా'' అన్నాను.

"ఇదేమిట్రా? నా గురించి తెలుసు కుని నా అభిప్రాయం అడుగు తున్నావ్? నా గురించి సేవ రెక్కిస్తావా?'' అంది.

"అమ్మమ్మా! 'మోనాలిసా' అని ఒక గొప్ప చిత్రం ఉంది. ఆ మోనాలిజా ఎందుకు చిరునవ్వు నవ్వుతుందో చెప్పలేం. కానీ నీ చిరునవ్వుకు కారణం తెలుసుకో కుండా నిన్ను ఇక్కడ నుంచి పంపేది లేదు.''

"ఎవరు ఎందుకు నవ్వుతారో, ఎందు కేడుస్తారో ఆ నవ్విన వాళ్ళే, ఏడ్చేవాళ్ళే సరిగ్గా చెప్పలేరు.''

"ఏం?''

"నవ్వలేక ఏడ్చేవాళ్ళు, ఏడవలేక నవ్వే వాళ్ళుంటారురా.''

"అయితే ఏడవలేక నువ్వు నవ్వుతున్నా వన్న మాట.''

అమ్మమ్మ పెద్దగా నిట్టూర్చింది అంతే! ఆ రోజుకి మరి మాటాడ లేదు.

ఈ దూరపు కొండకు ఇప్పుడే దగ్గరై ఈ లోయల గుండా పైకి ఎగబాకు తున్నాననిపించింది. ప్రతి రోజూ నన్ను ఆలోచనలో ముంచివేస్తూంది. మరునాటి రోజు...

"మీ నాన్న గుండె ఆగి చచ్చి పోయాడా?'' అన్నాను.

"అందరికీ చచ్చేటప్పుడు గుండె ఆగిపోతుంది. మా నాన్న బతికుండగానే 'నా గుండె ఆగిపోతూందరో' అని అరిచే వాడు.''

"ఎందుచేత?''

"చావంటే ఎంత భయమో? రాత్రింబవళ్ళు దగ్గర కాపుకుని కూర్చునేదాన్ని. గుండె పట్టుకునే తనకు అక్కర చెయ్యని నా మారటి తమ్ముళ్ళ గురించి, అతనిని నానా హింసలు పెట్టి చచ్చిన మారటి తల్లి గురించి గాలికిందే గొలుకుతూ, చెప్పిందే చెప్పుతూ ఏడుస్తూ ఉండేవాడు. అంత ఏడుపులోనూ, అదెవడో ఆరణాల వడ్డీ బాకీ ఉన్నాడని వసూలు చేస్తావా లేదా అని మారాం చేసేవాడు. పోనిద్దూ అంటే లోకం అంతా తనను మోసం చేసిందని పేరు పేరునా నిందించేవాడు విని వినీ నేను నీరసించి పోతే, నాకు తండ్రిమీద కనికరం లేదన్నాడు. ఎప్పుడు ఈ బరువు దిగుతుందని చూస్తున్నా ననేవాడు. మంచం పట్టిన ఆరు నెలల్లో ఒకర్ని మంచి అనలేదు. నాకు మాత్రం మా నాన్న మంచే. నాకో రూపు ప్రసా దించాడు. నా ఆకారానికి హంసలాంటి బుద్ధిని పంచుకో నిచ్చాడు. కూతురిగా సేవ చేసి ఋణం తీర్చుకున్నా నన్న తృప్తిని పొంద నిచ్చాడు.''

ఇంత వివరంగా ఒక విషయాన్ని చెప్పగానే ఇంతవరకు ఈమె జీవితంలో క్రోధంతో మారటి తల్లి, కామంతో కట్టుకున్న మొగుడు, లోభంతో కన్న తండ్రి పెట్టిన యమయాతనను వూహించుకో గలిగాను. ఇక మదమాత్సర్యా లతో ఎవరీమెను వేధించారో తెలుసుకోవా లని మా అమ్మనే ఆ విషయం అడిగితే.

"ఇంకెవరురా? ఒకే కోడలు. ఇప్ప టికీ దాని దర్జా ఇంతా అంతా కాదు. ఒకసారి వెళ్ళి చూడు. మదంతో అత్త గారి చేత ఎంత బానిస పని చేయి స్తుందో? మా అమ్మ ఆ ఇంట్లో ఒక పని మనిషి కన్నా అధ్వాన్నం.''

"అయితే మన ఇంట్లో ఉంచేస్తే?''

4—4—84

"కూతురింట్లో ఉంటానా? ఖర్మ చేసే కొడుకుని వదులుతానా అంటుంది. పోనీ ఏదైనా ఇస్తావా అంటే పుచ్చు కోదు. ఒకప్పుడు పుచ్చుకుందీ అంటే అదెవరికో లేనివాళ్ళకి దానం చేసేస్తుంది. ఎందుకలా చేశావంటే, వూర్లో ఎవరు పుట్టినా నీ చేత గుడ్డ పాత ఇయ్యి తల్లీ. నీ ఆయుష్షు పోసుకుంటారని వస్తా రట. ఎవరు చచ్చినా స్వయంగా వెళ్ళి ఏదో ఒక టిచ్చి ఏడ్చే వాళ్ళను ఓదారు స్తుందట! నువ్వింత భవంతిలో రబ్బరు పరుపుమీద పడుకో పెట్టినా అక్క డున్న సుఖం, తృప్తి ఇక్క డెక్క డొస్తుంది? వెళ్ళిపోతా నంటూంది."

అవ్వమ్మ వెళ్ళిపోయే ముందు డాక్టరు అన్నాడు. "బాధలో ఆమె నవ్విన నవ్వే ఆమెను వేగంగా కోలుకో నిచ్చింది."

అమ్మమ్మ వెళ్ళి పోతూ "బతికించావు ఇంకెంత కాలం ఉండి పోతాను" అంటే,

"నువ్వు చెప్పిన నిజాన్ని తెలుసుకోవ డానికి అప్పుడు వస్తానులే" అన్నాను.

"అయితే నువ్వు వచ్చే వరకూ ఎదురు చూస్తాను." చావు తను చెప్పినట్లు వింటుందన్నట్లు ధీమాగా చెప్పింది.

తిరిగి వెళ్ళాక ఏడాది దాటింది.

అమ్మమ్మకు చావు కేక వినిపించక ముందే నాకు కబురు వస్తుందని ఎదురు చూశాను. నేను ఆ గ్రామం వెళ్ళేసరికి సాయంత్రం అయిపోయింది. అమ్మమ్మ వరండాలో స్పృహ తప్పి ఉంది. దగ్గర అలా కూర్చున్నాను. రాత్రయినా వూర్లో ఆడవాళ్ళు కొందరు కూర్చున్నారు. కొందరు మగవాళ్ళు నిల్చు న్నారు. మౌనంగా వాళ్ళు అనుకున్న మాటలు వింటున్నాను.

"మా తల్లి! సీదా సాదా మనిషి కాదు. అందుకే సెప్పి సెప్పి సచ్చిపోత న్నాది."

"సిన్న పొద్దున్న ఏటిలో మునిగి రావటం సూసినాను. ఇంటి కొచ్చి పూజ సేసు కున్నాదట. పలారం సేసు కున్నదట. ఒక కొత్త బట్ట కట్టుకున్నా దట. ఇంకొక కొత్త బట్ట ఎల్లుండి కట్ట బెట్టమని కోడలితో సెప్పిందట. ఏ మూలో దాసుకున్న పైసలు తీసి అడుక్కున్నోల కిచ్చిందట. మా లాంటి బీదా బిక్కీకి సిరిసి ఉన్న బట్టా పాతా— పైసా పరక—ఉండా పండూ అంతా పంచి పెట్టేస్తుంటే "ఇదేటమ్మా ఇయేళే అంతా యెచ్చు బెట్టేస్తున్నా వన్నాను. పండగ సేసు కుంటున్నానే అన్నాది మా తల్లి. పుట్టుక సంబరం గానీ, ఈ సావు సంబరమా?"

అర్ధరాత్రి వరకూ అలా కూర్చుని ఏడాది ముందు నా ఇంట్లో ఆమెతో గడిపిన రోజులు నిన్నా మొన్నా ఈ వేళనే గడిపినట్లు తలుచు కుంటున్నాను.

ఇదివరకు అవమానాలను, కష్టాలను ఎదుర్కోలేక, మనసులో హీనపడి ముడు చుకు పోయేవాడ్ని. ఒకోసారి ఎందుకో అర్థం లేకుండా ఏడుక్కునే వాడిని.

అమ్మమ్మ అవమానాలు, కష్టాలు రెండు విధాలుగా భరించవచ్చునని చెప్పింది. ఒకటి—నీకు నువ్వే కనికరించుకుని ఆదే పనిగా ఏడవటం. రెండవది—ఓర్పుతో నవ్వి భరించటం. ఈ రెండోది ఎంచుకోవ టం వలన ఈ ఏడాదిలో నాలో నాకే మార్పు కనిపించింది. భరించిన కష్టాలు బలాన్ని చేకూర్చాయి. బలంతో ముందడుగు వేశాను. నేను మారానని నా కింద పని చేసే ఉద్యోగుల్లోనే అనుకుంటున్నారు.

అర్ధరాత్రి దాటాక అమ్మమ్మ పలవ రింతలు విన్నాను. "చిత్రగుప్తుడు నోము నోచాసురా! నా మనుమడు వచ్చే వరకూ నన్ను ముట్టుకో కండి. పొండి. పొండి" అని కసురుతూంది. నేను అమ్మమ్మ చెవి దగ్గర నోరు పెట్టి—

"అమ్మమ్మా! శంకరాన్ని వచ్చాను— వచ్చాను" అని అరిచాను. కాస్సేపయ్యాక కళ్ళు విప్పలేదు కానీ "జామిచెట్టుమీద రథం ఉంది. రమ్మని పిలుస్తున్నారు. మరి నీకు మాట ఇచ్చాను."

"అలాగే వరాకు మాటలు వస్తుం టాయ్" అంది మా అత్తయ్య.

ఇంతలో నలుగురు కలిసి భజన చెయ్యటం మొదలు పెట్టారు.

"ప్రాణం ఉండగా ఇదేమిటి? ఆపండి" అన్నాను. వాళ్ళు ఆపగానే మా అత్తయ్య అమ్మమ్మ కోర్కె నిలా చెప్పింది:

"సంకీర్తనలతో భజన చెయ్యండి— వింటుంటాను. పుట్టినప్పుడు నేను పండగ చేసుకోలేను కదా! చచ్చినప్పుడు చేసుకో నివ్వండి!"

సంకీర్తనలు జరుగుతుండగా ఆడు తున్న వూపిరి తెలతెలవారు ఝాముున నిలిచి పోయింది. మంచి చేసిన వాళ్ళను మరిచి పోలేని వూపిరి, చెడుగు చేసిన వాళ్ళను క్షమించ గలిగే వూపిరి. కష్ట లను నవ్వుతూ ఎదుర్కొనే వూపిరి. ఈ వూపిరి—ఈ ప్రాణం పండగ చేసు కుంటూ పిట్టలా తుర్రున ఎగిరిపోయింది. మా అమ్మమ్మ బతుకు బాటలో నాలా వెనక వచ్చే వారికి ఏరుకో మని రతనాల వంటి వూహాలను వదిలి వెళ్ళింది.

సహచర్యం అంటే...
జతగా కలిసి
పని చేయడం!

ఫోర్ హెన్స్ డబుల్
యాక్షన్ టూత్ బ్రష్
లాగా. పళ్లను శుభ్రం
చేయడం మరియు
చిగుళ్ల మాలిష్ జతగా
చేసే ఏకైక బ్రష్!

ఫోర్‌హెన్స్
టూ-ఇన్-వన్ టూత్ బ్రష్

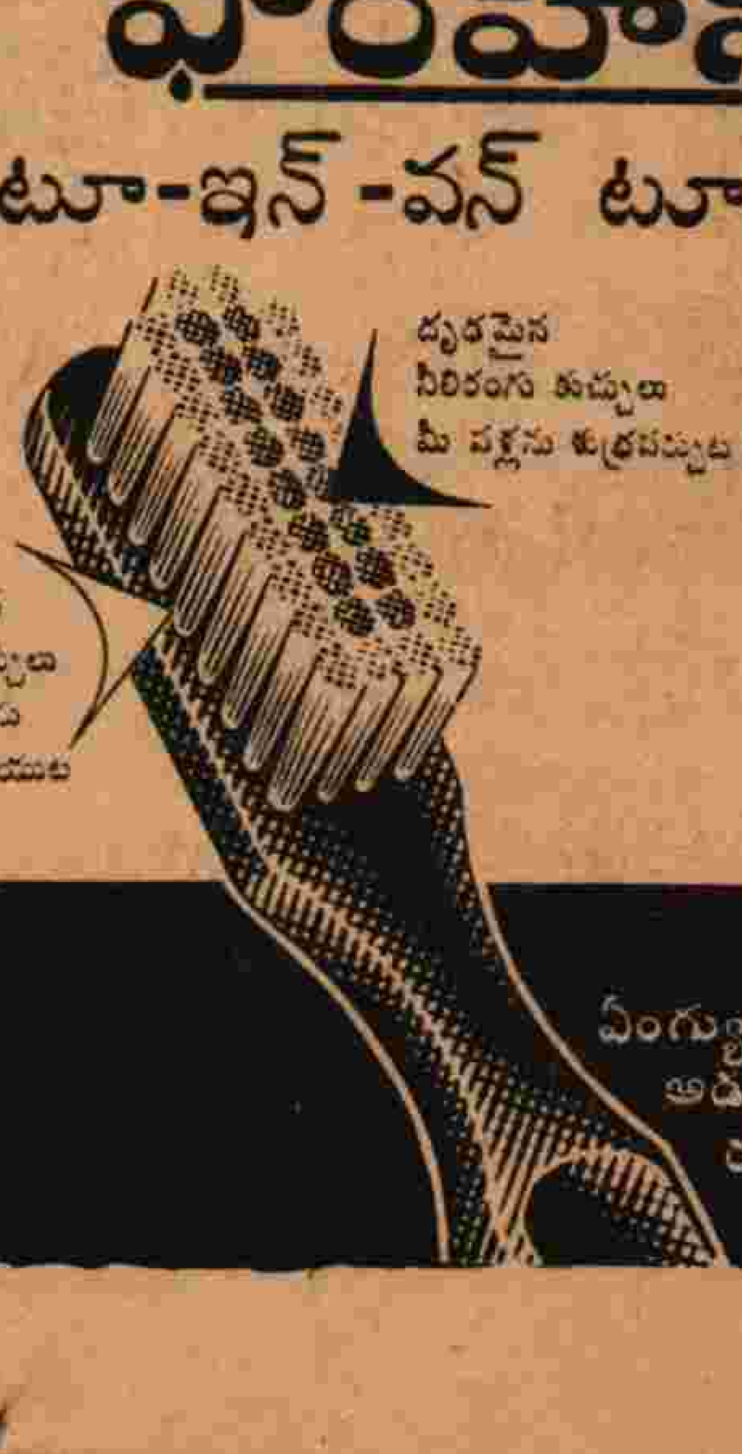

ఏంగ్యులర్ డీలక్స్,
అడల్ట్ మరియు జూనియర్
రకాలలో లభ్యం.

324F 232 TL